

DE INDICATIEVE TABEL 2016: KANSEN EN KRITIEK



DE INDICATIEVE TABEL 2016:  
KANSEN EN KRITIEK

ALLIC IV

Thierry VANSWEEVELT  
Britt WEYTS  
(eds.)

De Indicatieve Tabel 2016: kansen en kritiek – ALLIC IV  
Thierry Vansweevelt en Britt Weyts (eds.)

© 2018 Intersentia  
Antwerpen – Cambridge  
[www.intersentia.be](http://www.intersentia.be)

Coverafbeelding: M.C. Escher, *House of Stairs* © 2018 The M.C. Escher Company  
B.V. – Baarn. Alle rechten voorbehouden – [www.mcescher.nl](http://www.mcescher.nl).

ISBN 978-94-000-0975-2  
D/2018/7849/77  
NUR 822

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

# VOORWOORD

## ALLIC en de Indicatieve Tabel 2016: kansen en kritiek

De Leerstoel Aansprakelijkheidsrecht en Verzekeringsrecht ALLIC ([www.allic.be](http://www.allic.be)) heeft, naast het bevorderen van het wetenschappelijk onderzoek en het onderwijs in deze boeiende rechtsdomeinen, ook het organiseren van studiedagen en congressen tot doel.

Op 19 oktober 2017 organiseerde ALLIC aan de Universiteit Antwerpen een congres over “de Indicatieve Tabel 2016”. Dit onderwerp werd vastgesteld in overleg met de stuurgroep van ALLIC.<sup>1</sup>

Het gebruik van de Indicatieve Tabel is inmiddels goed ingeburgerd, zowel bij de gerechtelijke als de buitengerechtelijke afhandeling van schadegevallen. De opstellers ervan blijven ervoor kiezen om elke vier jaar een nieuwe editie uit te brengen, om zo evoluties in de rechtspraak te kunnen opvolgen. Deze editie van de Indicatieve Tabel is inmiddels de zevende.

Niettemin blijft de begroting van schade velen beroeren. De vergoeding van vooral lichamelijke schade is nu eenmaal een materie die, los van de juridische aspecten, ook medische en voornamelijk menselijke aspecten omvat. De keuzes die gemaakt worden in de Indicatieve Tabel kunnen niet steeds op eensgezindheid rekenen, zodat een voortdurende kritische blik op elke editie aangewezen blijft. Met dit boek trachten we hieraan tegemoet te komen.

In dit verslagboek worden vooreerst de krachtlijnen van de Indicatieve Tabel 2016 toegelicht. Vervolgens wordt de Indicatieve Tabel 2016 vanuit verschillende perspectieven bekeken. Daarbij gaat het meer in het bijzonder over een blik vanuit de academische wereld, de magistratuur en van een verzekeraar. Ook wordt uitvoerig aandacht besteed aan de vergoeding van huishoudelijke schade. In een laatste bijdrage wordt nagegaan of de Indicatieve Tabel 2016 als een toepassing van rechterlijk activisme moet worden beschouwd.

---

<sup>1</sup> Partners en dus leden van de stuurgroep van ALLIC zijn: KBC, Ethias, Precura, Omega Law, Lydian, GSJ Advocaten, Protect, AON en Schuermans & Schuermans.

Wij danken de auteurs voor hun boeiende bijdragen en zeer gewaardeerde medewerking.

Tot slot danken wij ook graag uitgeverij Intersentia, in het bijzonder Kris Moermans, voor de mooie uitgave.

Thierry VANSWEEVELT  
Voorzitter ALLIC

Britt WEYTS  
Voorzitter ALLIC

# INHOUD

*Voorwoord - ALLIC en de Indicatieve Tabel 2016: kansen en kritiek* ..... v

## **De Indicatieve Tabel 2016: krachtlijnen en enkele kritische bedenkingen**

Britt WEYTS.....	1
I. Inleiding.....	1
II. Draagwijdte van de concrete schade(begroting).....	2
A. Is schade nog een feitelijke aangelegenheid?.....	2
B. Draagwijdte van de Indicatieve Tabel .....	3
C. Voor- en nadelen van het gebruik van de Indicatieve Tabel.....	4
D. Wie stelt de tabel op?.....	7
III. Krachtlijnen van de Indicatieve Tabel 2016.....	8
A. Structuur.....	8
B. Schade aan personen.....	9
C. Tijdelijke schade.....	11
D. Blijvende schade.....	13
E. Overlijden.....	14
F. Schade aan voorwerpen en kosten .....	15
G. Interesten en provisie .....	15
IV. Besluit.....	16

## **Huishoudelijke schade anno 2017**

Jean-Baptiste PETITAT.....	17
I. Omschrijving van huishoudelijke schade.....	17
II. Onderscheid tussen huishoudelijke schade en hulp van derden.....	19
III. Onderscheid tussen huishoudelijke schade en verhoogde inspanningen	20
IV. De Indicatieve Tabel 2016 en de huishoudelijke ongeschiktheid .....	22
A. Richtlijnen.....	22
B. Analyse en kritische bedenkingen .....	23
1. De tijdelijke huishoudelijke ongeschiktheid .....	23
2. De blijvende huishoudelijke ongeschiktheid .....	25
a. Algemeen .....	25
b. De rente.....	26
c. De kapitalisatie .....	26
d. De forfaitaire vergoeding.....	26
e. De forfaitaire vergoeding zonder drempels .....	31

3.	Het overlijden .....	34
a.	De principes.....	34
b.	De IT 2012 en de IT 2016 versus Cassatie .....	35
c.	Kritische ontleding van kwestieus voordeel.....	36
d.	De rechtspraak van de “lagere rechtscolleges”.....	40
e.	De HODA-schaal .....	44
V.	Besluiten en bedenkingen.....	49

**La septième édition du tableau indicatif. Le retour du clair-obscur**

	Daniel DE CALLATAÿ .....	51
I.	Première partie – Considérations générales.....	51
A.	Introduction .....	51
B.	Une courbe rentrante .....	52
C.	La disparition des seuils .....	54
D.	La disparition de la hiérarchie des modes d’indemnisation.....	58
E.	L’augmentation erratique des évaluations .....	60
II.	Seconde partie – Survol du tableau poste par poste .....	63
A.	Plan du tableau.....	63
B.	Avant-propos .....	64
C.	La mission d’expertise.....	65
1.	Cadre rigide ou ouvert ? .....	65
2.	Etat antérieur.....	66
3.	Médicaments et soins médicaux .....	66
4.	Incidence des aides techniques et humaines sur l’évaluation des incapacités.....	67
5.	Définition de l’incapacité personnelle .....	68
6.	Définition de l’incapacité ménagère .....	69
7.	Définition de l’incapacité économique.....	70
8.	Aides techniques – Aménagements immobiliers .....	70
9.	Préjudices particuliers.....	70
D.	Le dommage aux personnes.....	71
1.	Le préjudice temporaire.....	71
a.	Incapacité personnelle et quantum doloris.....	71
b.	Incapacité ménagère.....	73
c.	Incapacité économique.....	73
d.	Préjudice scolaire .....	74
e.	Dommage des proches.....	75
2.	Le préjudice permanent.....	75
a.	Les méthodes d’indemnisation (rente, capitalisation, forfait).....	75
b.	La rente.....	76
c.	La capitalisation .....	76



d.	Les aides matérielles . . . . .	78
e.	Les aides de tiers . . . . .	79
f.	Les forfaits par point . . . . .	79
g.	L'incapacité économique . . . . .	80
h.	Le dommage post-professionnel . . . . .	81
i.	Le préjudice esthétique . . . . .	81
j.	Le préjudice sexuel . . . . .	82
k.	Le préjudice d'agrément . . . . .	82
l.	Le dommage subi par les proches . . . . .	82
3.	Le décès . . . . .	83
a.	Les frais funéraires . . . . .	83
b.	Le dommage moral . . . . .	83
c.	Le préjudice économique . . . . .	84
d.	Le préjudice résultant de la perte de l'activité ménagère . . . . .	85
E.	Dommage aux choses et frais . . . . .	85
F.	Intérêts et provisions . . . . .	86

**De (on)mogelijkheden van de rechter in letselschadedossiers. Welke trend gaat de toekomst van het juridische meten van lichamelijke schade bepalen?**

	Eddy LEMMENS en Hilde ULRICHTS . . . . .	89
I.	Inleiding . . . . .	89
II.	Bevraging bij de hoven van beroep van Antwerpen, Gent en het Gerechtshof van 's Hertogenbosch . . . . .	91
III.	Bepaalde knelpunten in het gerechtelijk geschillenverloop van letselschade . . . . .	93
IV.	Twee fundamenteel verschillende schadesoorten: materiële en immateriële schade . . . . .	94
V.	De mogelijkheden van de rechter . . . . .	96
A.	Soevereine appreciatie van de feitenrechter bij lichamelijke schade naar gemeen recht . . . . .	96
B.	Actieve rol van de feitenrechter – Bewijsprocedure . . . . .	97
1.	Medische expertise . . . . .	97
2.	Overtuigingsstukken . . . . .	98
C.	Bemiddeling – Persoonlijke verschijning van het slachtoffer – Interactief debat . . . . .	98
1.	Persoonlijke verschijning slachtoffer . . . . .	98
2.	Bemiddeling . . . . .	99
3.	Interactief debat . . . . .	99
4.	Rechtsvergelijking . . . . .	100
VI.	De onmogelijkheden van de rechter in letselschadedossiers . . . . .	101
A.	Begroten van immateriële schade blijft een moeilijke opdracht . . . . .	101

1.	Specifieke schade: de pijn ( <i>pretium doloris</i> op een schaal van 1 tot 7).....	101
2.	Morele schade na overlijden .....	103
3.	Nadelen van billijkheidsrecht .....	103
B.	Begroten van toekomstige schade blijft een moeilijke opdracht ..	104
1.	Geïndexeerde en herzienbare rente .....	104
2.	Kapitalisatie.....	105
3.	<i>Ex aequo et bono</i> : het forfait .....	106
C.	Blijvende economische ongeschiktheid begroten is een moeilijke opdracht .....	106
1.	Cruciale vraag .....	106
2.	Blijvende economische ongeschiktheid – Restcapaciteit? ....	106
3.	Verhoogde inspanningen?.....	107
4.	Jonge, niet beroepsactieve slachtoffers? .....	108
5.	Besluit i.v.m. “economische” ongeschiktheid.....	108
D.	“Huishoudelijke schade” en “hulp van derden” onderscheiden en begroten is een moeilijke opdracht .....	109
E.	Overlevingspensioen – Al dan niet voordeelstoerekening in rekening brengen? .....	110
F.	In België: geen laagdrempelige procedure voor deelgeschillen ter bevordering van de buitengerechtelijke afhandeling .....	112
VII.	Recente wettelijke initiatieven .....	112
VIII.	Welke trend gaat de toekomst van het juridisch meten van lichamelijke schade bepalen? .....	113
IX.	Besluit.....	117
A.	Richtlijn 2012/29/EU van 25 oktober 2012 implementeren?.....	117
B.	Wetgever sensibiliseren? .....	118
C.	Aanpassing Burgerlijk Wetboek? .....	119
D.	Criteria voor effectief beleid.....	120

#### **De Indicatieve Tabel, vloek of zegen voor de verzekeraar?**

	Geert VANDENWIJNGAERT .....	121
I.	Inleiding .....	121
II.	De Indicatieve Tabel en de buitengerechtelijke regeling van schade ...	121
III.	De verzekeraar en de toepassing van de Indicatieve Tabel bij de buitengerechtelijke schaderegeling .....	124
IV.	Besluit.....	128

#### **De toegevoegde waarde van rechterlijk activisme: uitdagend (3)**

	Ludo CORNELIS .....	129
--	---------------------	-----

	<i>Bijlage: De Indicatieve Tabel 2016</i> .....	141
--	---	-----